

4. razred osnovne škole
Prevenција nasilničkog ponašanja
Poželjna ponašanja

Tema, cilj, ishodi učenja i trajanje

Tema: Poželjna ponašanja

Cilj: razvijati osjećaj povezanosti i međusobnoga poštovanja, poticati nenasilno rješavanje sukoba i dobru komunikaciju.

Ishodi učenja:

- promišljati o načinima mirnog rješavanja sukoba,
- primijeniti naučene vještine (komunikacija, nenasilno rješavanje sukoba, uvažavanje osjećaja).

Trajanje: 1 školski sat

Potreban materijal

- 4 omotnice, papir A4, izrezani trokuti i kvadrati, papir u boji, škare, *hamer* papir

Sadržaj – opis i tijek aktivnosti

Uvodni dio

Učenici sjede u kružnoj formaciji i razbroje se u parove. Zadaci za skupinu B napisani su na karticama. Učenici iz skupine A ostanu u vanjskoj formaciji kružnice, a učenici iz skupine B formiraju unutarnju kružnicu. Parovi se okrenu licem jedni prema drugima. Učenici skupine A pričaju o jednom svom najuzbudljivijem događaju, a učenici skupine B slušaju: sjede mirno i ne pokazuju svoje reakcije ni riječima ni mimikom. Zatim učenici iz skupine B pričaju svoj najtužniji doživljaj, a učenici iz skupine A slušaju, vrpolje se, pokatkad okrenu leđa, zijevaju. Svaka aktivnost traje oko dvije minute.

Po završetku igre povedemo razgovor o tome je li lakše slušati ili pričati, je li jednostavnije pričati tužne ili uzbudljive događaje. Učenici izražavaju svoje osjećaje u situaciji dok je sugovornik okrenut leđima, dok se vrpolji, zijeva.

Pitanjima usmjeravamo pozornost učenicima na one radnje govornika i sugovornika koje daju osjećaj prihvaćanja i osjećaj da nas onaj koji sluša zaista sluša (aktivno slušanje).

Glavni dio

Sljedećom igrom uočavamo koja su još ponašanja poželjna da bismo poboljšali naše odnose ispitujući međusobne razlike te njihovim razumijevanjem i prihvaćanjem unaprijedili odnose unutar skupine.

Učenici se podijele u četveročlane skupine. Svaki član skupine dobije zatvorenu omotnicu.

Zadatak za sve skupine – **napraviti zajednički četverokut.**

Svaki član skupine ispred sebe treba sastaviti trokut od tri dijela.

Jedini način da se dođe do dijela trokuta koji odgovara članu skupine jest da se taj dio trokuta preda prijatelju u skupini ili da se stavi u zajednički komunikacijski prostor na sredini stola. Tijekom ove vježbe se ne razgovara. Svi su trokuti u skupini jednake veličine, istoga oblika i sastoje se od tri dijela. Pobjednik je skupina koja prva sastavi zajednički kvadrat. Aktivnost traje desetak minuta.

Napomena za učitelje: Unaprijed pripremiti omotnice u kojima se nalaze dijelovi trokuta koji svaki pojedinac treba sastaviti, a četiri trokuta koja sastavi svaki pojedinac na kraju trebaju činiti kvadrat. Učitelj/učiteljica prema navedenom planu izreže trokute (prikaz na koji način izrezati i obojiti trokute te ih rasporediti u omotnice tako da se od triju elemenata koji su u omotnici ne može sastaviti trokut)

Može se izrezati trokute u boji od kolaž papira, što znači da je trokut koji jedan član skupine treba složiti u određenoj boji i razlikuje se od boja trokuta drugih članova skupine. Trokute možemo izrezati i bijele da bismo otežali zadatak slaganja.

Nakon aktivnosti učenici izražavaju svoje doživljaje i osjećaje koji su ih obuzimali u vrijeme zajedničke aktivnosti. Osjećaje zapisujemo na plakat izložen na ploči (na primjer: nervoza, ljutnja, povrijeđenost i sl.)

OSJEĆAJI	PONAŠANJA	POŽELJNA PONAŠANJA

U vrijeme odvijanja aktivnosti svaka skupina ima svoga promatrača koji bilježi ponašanja učenika dok slažu kvadrat. Promatrači iznose svoja zapažanja koja zapisujemo u stupac ponašanja (na primjer: gurao me, nije mi dao dio trokuta, udario me, mrgodio se i sl.).

Skupinama podijelimo listiće na koje će, nakon rasprave o osjećajima i ponašanjima, zapisati svoje ideje poželjnih ponašanja kojima bismo mogli poboljšati međusobne odnose. Četiri listića kruže skupinama: listić *Dobra komunikacija*, listić *Suradnja i rješavanje problema*, listić *Međusobno poštovanje* i listić *Nenasilno rješavanje sukoba*.

Zajedničkim dogovorom skupina treba na listić zapisati nekoliko ideja za pojedino poželjno ponašanja. Na dogovoreni znak listići prelaze u drugu skupinu i tako dok sve skupine ne zapišu ideje na svaki listić.

Listiće poželjnih ponašanja lijepimo ili zapisujemo na plakat. Usmjerenim razgovorom zaključujemo da je za poboljšanje naših odnosa dobro truditi se slušati i razumijevati druge, da je važno ovladati destruktivnom snagom svojih emocija. Tako ćemo imati više strpljenja i mašte iznalaziti rješenja za obje strane. Ispitujući i poštujući međusobne razlike, biramo ona poželjna ponašanja koja grade dobre odnose među ljudima.

Završni dio

Učenici ponovno slažu kvadrat koristeći poželjna ponašanja: aktivno slušaju drugoga, uljudno se ponašaju, dijele s drugima, surađuju, dogovaraju se, preuzimaju odgovornost za svoje ponašanje, ravnopravno predlažu rješenja i pomažu jedni drugima, dogovaraju se o načinu slaganja, pokazuju zanimanje za ono što osoba govori itd.

Druga mogućnost – Igra *Šiljilo, olovka, papirići*

Sudionici se dijele u tročlane skupine. Svaki prvi iz skupine ima šiljilo, drugi nezašiljenu olovku, a treći papiriće. Složimo skupine šiljila, skupinu olovaka i skupinu papirića. Zadatak je svake skupine na papiriće zapisati *učenik* ili *učenica* i skupiti što više papirića. Da bi to ostvarili, skupine moraju surađivati i međusobno se dogovarati koristeći poželjna ponašanja.

Treća mogućnost – Igra *Plahta*

Jedna skupina stane na raširenu plahtu na podu, a druga je promatrač.

Skupina na plahti ima zadatak presložiti plahtu na najmanju moguću površinu, a pritom ne silaziti s plahte dogovarajući pokrete neverbalnom komunikacijom.

Promatračka skupina promatra ponašanje pojedinih članova skupine na plahti.

Skupina na plahti određuju kada je kraj igre.

Literatura

Čudina-Obradović, M., Težak, D. (1995). *Mirotvorni razred, priručnik za učitelje o mirotvornom odgoju*. Zagreb: Znamen.

Kurikulum zdravstvenog odgoja (2012), MZOS.

Miljević-Riđički, R., Maleš, D., Rijavec, M. (2001). *Odgoj za razvoj*. Zagreb: Alineja.